

Nr 175.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1950/51 till universitetssjukhusen m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 58, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm (Norrtulls barnsjukhus) för budgetåret 1950/51 beräkna ett förslagsanslag av 132 000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t i samma proposition under kapitalbudgeten, bilaga 31, punkten 2, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utbyggande av karolinska sjukhuset för samma budgetår beräkna ett investeringsanslag av 1 700 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 170, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 mars 1950, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder för samarbetet med Stockholms stad rörande driften av Norrtulls barnsjukhus;

dels godkänna av departementschefen förordade grunder för fördelning av driftkostnaderna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn;

dels ock för budgetåret 1950/51 anvisa följande anslag, nämligen under *elfte huvudtiteln* till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 591 000 kronor, till Avlöning av vissa läkare vid Norrtulls barnsjukhus ett förslagsanslag av 128 000 kronor, till Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus ett förslagsanslag av 60 000 kronor, till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn ett förslagsanslag av 84 000 kronor och till Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala ett reservationsanslag å 9 300 kronor ävensom å *kapitalbudgeten* under statens allmänna fastighetsfond till Utbyggande av karolinska sjukhuset ett investeringsanslag av 571 000 kronor.

1:o **Utbyggande av karolinska sjukhuset.** Kungl. Maj:t har (s. 3—15) föreslagit riksdagen att till Utbyggande av karolinska sjukhuset under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 571 000 kronor.

Sjukhuset omfattar följande kliniker: medicinsk, kirurgisk, obstetrisk-gynekologisk (kvinno-), oftalmiatrik (ögon-), otolaryngologisk (öron-, näs- och hals-), radioterapeutisk, psykiatrisk och dermatologisk (hud-). En pediatrik (barn-)klinik är under byggnad. Vidare har 1946 års riksdag fattat beslut om uppförande av dels en reumatologisk klinik, dels ock en byggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik. I samband med att 1948 års riksdag fattade beslut om serafimerlasarettets försäljning till Stockholms stad förutsattes, att de neurologiska och neurokirurgiska klinikerna vid lasarettets nedläggande skulle överflyttas till karolinska sjukhuset.

Genom beslut den 25 februari 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad att efter samråd med karolinska sjukhusets direktion och representanter för karolinska institutets lärarkollegium uppgöra förslag till dispositionsplan för Norrbackaområdet i vad avsåge karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad.

I skrivelse den 17 maj 1949 har direktionen för karolinska sjukhuset framlagt förslag till anordnande av ytterligare elevbostäder genom tillbyggnad av det befintliga bostadshuset för sjukvårdselever. Skrivelsen har därefter överlämnats till kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad att tagas i övervägande vid det åt kommittén lämnade uppdraget att uppgöra en dispositionsplan för karolinska sjukhusets område.

Den 7 september 1949 har kommittén inkommit med utredning och förslag i ämnet.

Byggnadskommittén har av ekonomiska och administrativa skäl förordat en begränsning av sjukhusanläggningens storlek till omkring 2 000 vårdplatser. Kommittén har därvid framförallt hänvisat till de svårigheter, som uppstå vid ett ytterligare utökande av vårdplatsantalet, när det gäller att på ett ekonomiskt godtagbart sätt organisera de för hela sjukhuset gemensamma anläggningarna: tvätt-, maskin- och köksanläggningarna liksom laboratorier och röntgen. Flera remissmyndigheter ha gentemot denna uppfattning hävdad, att den snabba medicinska utvecklingen — vare sig man anser det vara ur sjukhussynpunkt lyckligt och önskvärt eller ej — ställde och komme att ställa krav på ytterligare institutioner, vilka fordrade nära kontakt och samarbete med karolinska sjukhuset. Det vore därför nödvändigt att vid utarbetandet av en plan för sjukhusområdets framtida disposition utgå från att sjukhuset i färdigt skick komme att omfatta betydligt mera än 2 000 vårdplatser.

Kommittén har vidare behandlat frågorna om behovet av nya kliniker, byggnadernas placering på sjukhusområdet samt ordningsföljden för byggnadernas uppförande (s. 4 och 5).

Departementschefen har i dessa frågor för egen del anfört följande.

För egen del kan jag icke underlåta att fästa stor vikt vid de av byggnadskommittén uttalade farhågorna för att en alltför kraftig tillväxt av

sjukhuset kan komma att ställa statsmakterna och sjukhusledningen inför mycket svårlösta problem. Å andra sidan torde det, såsom remissmyndigheterna anfört och med hänsyn till bl. a. bristen på lämplig tomtmark för statliga ändamål i huvudstadens närhet, vara av vikt att möjligheter hållas öppna för en utbyggnad till ett vårdplatsantal utöver av byggnadskommittén angivet maximum. Härför förutsattes ett intensivt utnyttjande av Norrbackaområdet för sjukhusets räkning. I detta hänseende synas framförallt av byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen framförda synpunkter vara värda beaktande. Ett koncentrerande av nu befintliga och vissa planerade kliniker till en central byggnadsgrupp skulle nämligen medföra, att rätt avsevärda sammanhängande markområden kunde stå till förfogande för framtida behov. Ur denna synpunkt synes den av dessa myndigheter föreslagna förläggningen av lungklinikerna vara att föredraga framför byggnadskommitténs förslag. Vägande skäl synas även tala för att nervklinikerna förläggas i närheten av den psykiatriska kliniken på östra sjukhusområdet. Huruvida detta är möjligt med hänsyn till därvid uppkommande merbelastning på sjukhusets ledningsnät måste ytterligare undersökas liksom frågan om nervklinikernas storlek. Den senare frågan äger betydelse även för möjligheten att avgöra vilken del av östra sjukhusområdet, som lämpligen bör tagas i anspråk för dessa kliniker. Det är icke uteslutet att därvid särskilda omständigheter måste föranleda ett övervägande att utnyttja mera väsentliga delar av Eugeniahemmets tomt för detta ändamål.

Ett viktigt led i ett övervägande av det mest rationella sättet för sjukhusets framtida utbyggande är enligt min mening frågan om storleken av nytillkommande kliniker. Detta spörsmål bör därför ägnas ingående uppmärksamhet. Sålunda torde bl. a. på grund av den begränsade markyta, som står till disposition, skäl kunna anföras för att klinikernas omfattning till väsentliga delar bestämmas med utgångspunkt från vad undervisning och forskning i det särskilda fallet kräva. I vad mån angelägna sjukvårdskrav föreligga, vilka böra få inverka på beslutet om klinikernas storlek, torde böra bli föremål för noggrann prövning i varje särskilt fall. Ytterligare bör beaktas, huruvida icke riksplatserna vid karolinska sjukhuset kunna minskas vid en ifrågasatt ökad intagning av medicine studerande och i samband därmed företagen ökning av antalet vårdplatser vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Departementschefen anser det angeläget, att frågan om karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad i den nu aktuella etappen blir löst så fort som möjligt. Särskilt gäller detta den reumatologiska kliniken, lungklinikerna och laboratorierna. Frågan om en mera definitiv dispositionsplan för karolinska sjukhusets område anser departementschefen emellertid böra bli föremål för ytterligare utredning. Det material, som byggnadskommitténs förslag och remissmyndigheternas utlåtanden representera, anses utgöra en god grund för den fortsatta översynen. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare angiva de frågor, som vid det fortsatta utredningsarbetet böra bli föremål för särskild uppmärksamhet.

Departementschefen har härefter till behandling upptagit frågan om de vid sjukhuset närmast aktuella byggnadsföretagen, nämligen uppförandet

av en reumatologisk klinik, elevbostäder, lungkliniker och centrallaboratorier. Såväl byggnadskommittén som remissmyndigheterna ha varit ense om, att byggnadsföretagen böra uppföras i nu nämnd ordning.

Vad angår den reumatologiska kliniken har 1946 års riksdag, som fattade beslutet om byggnadens uppförande, även lämnat utan erinran ett av departementschefen framlagt förslag om klinikens placering i en fristående byggnad till den tomt, som förutsetts i generalplanen för karolinska sjukhusets utbyggande, nämligen till området omedelbart väster om huvudbyggnadens D-flygel. Departementschefen har emellertid nu, av i propositionen (s. 13) närmare angivna skäl, ansett sig böra förordade, att en utredning snarast företages om ändrad förläggning av den reumatologiska kliniken med direkt anslutning till sjukhusets centrala vårdblock.

I fråga om förslaget om ytterligare elevbostäder vid sjukhuset har departementschefen framhållit, att barnkliniken beräknas stå färdig under loppet av år 1951 och att det vid denna tidpunkt är nödvändigt, att bostadsbehovet för de barnsjuksköterskeelever, som beräknas överflytta till den nya barnkliniken, kan tillgodoses. Enligt det av karolinska sjukhusets direktion framlagda förslaget skulle bostadsfrågan för dessa lämpligen lösas genom en tillbyggnad till det befintliga bostadshuset för sjukvårdselever. Vid det fortsatta ritningsarbetet anses böra närmare övervägas, om icke tillbyggnadens bottenvåning i första hand bör utformas med tanke på det alltmera växande behovet av lokaler för arbetsterapi vid sjukhuset. Vad av byggnadsstyrelsen anförts angående en prövning av frågan, i vilken utsträckning elevbostäder i sjukhusets olika byggnadsstadier kunna vara strängt erforderliga, anser departementschefen böra uppmärksammas vid den ifrågasatta överarbetningen av byggnadskommitténs förslag till dispositionsplan.

Vad härefter angår lungklinikernas byggnadsfråga har Kungl. Maj:t, efter det 1946 års riksdag på grundval av ett av kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. framlagt byggnadsprogram, omfattande 236 vårdplatser, beslutat om klinikens uppförande, uppdragit åt byggnadskommittén att uppgöra ritningar och entreprenadhandlingar samt utföra andra förberedande arbeten beträffande ifrågavarande klinikbyggnad. Byggnadskommittén har förordat ett till 263 utökat vårdplatsantal för klinikerna. Såsom framgår av det föregående har departementschefen funnit ett av centrala sjukvårdsberedningen och byggnadsstyrelsen framlagt förslag angående placeringen av dessa kliniker innebära väsentliga fördelar. Den i dessa yttranden förordade placeringen överensstämmer även med den i den ursprungliga generalplanen för sjukhusområdet föreslagna platsen. Under förutsättning att vid den av departementschefen tillstyrkta överarbetningen av byggnadskommitténs dispositionsplan enighet uppnås om den av departementschefen förordade placeringen av klinikerna, föreslås det få ankomma på byggnadskommittén att

fortsätta utredningsarbetet för klinikerna på sådant sätt, att detaljerat förslag jämte huvudritningar kunna föreläggas 1951 års riksdag. Under förut-sättning att kommitténs förslag då vinner riksdagens godkännande skulle medel kunna anvisas samtidigt för uppförande såväl av den reumatologiska kliniken som lungklinikerna. Vid det fortsatta ritningsarbetet för lungkli-nikerna anses det böra ankomma på byggnadskommittén att noggrant undersöka möjligheterna till en begränsning av klinikernas storlek.

Vad slutligen angår centrallaboratorierna har Kungl. Maj:t den 2 sep-tember 1949 uppdragit åt byggnadskommittén att uppgöra förslag till lö-sande av laboratoriernas lokalfråga samt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet jämte skissritningar och kostnadsberäkningar.

Vad beträffar medelsbehovet under anslaget har för ovan förordade ut-redningar beräknats ett belopp av 200 000 kronor. Kostnaderna för den för elevbostäder avsedda tillbyggnaden till det befintliga bostadshuset för sjuk-vårdselever ha beräknats till 385 000 kronor. Stockholms stad och län förutsättas emellertid skola bidra till kostnaderna enligt de grunder, som angivas i med dessa parter träffat avtal angående samarbete för uppförande och drift av en pediatrik klinik vid karolinska sjukhuset. Med utgångs-punkt från avtalets bestämmelser har statens andel beräknats till omkring 181 000 kronor.

För ombyggnad av sjukhusets köksanläggning ha, utöver tidigare an-visade medel, räknats med ett medelsbehov av omkring 200 000 kronor, varav på statsverket skulle belöpa omkring 50 000 kronor. Statsverket förut-sättes emellertid skola försköttera hela det erforderliga beloppet. Å de med-el, vilka tidigare anvisats för sjukhusets hudklinik, har uppkommit en besparing av omkring 10 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet med det anförda utgöra 571 000 kronor.

Utskottet.

Riksdagen har år 1946 fattat beslut om uppförande vid karolinska sjuk-huset av en reumatologisk klinik och en lungklinikbyggnad. I fråga om förstnämnda klinik innebar detta beslut även ett ställningstagande till dess placering på sjukhusområdet. I nu förevarande proposition föreslås en om-prövning av beslutet i sistnämnda hänseende och en utredning om lämp-ligheten av en förläggning i omedelbar anslutning till sjukhusets centrala vårdblock.

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande har utgått från att den reumatologiska kliniken förlägges på den av 1946 års riksdag anvisade platsen, d. v. s. i en fristående byggnad. Centrala sjukvårdsbered-ningen har ur vissa synpunkter ansett denna placering olycklig, och bygg-nadsstyrelsen har starkt ifrågasatt, om icke fördelar skulle vara att vinna genom en ändrad förläggning av kliniken i direkt anslutning till sjukhusets centrala vårdblock. Departementschefen har följt byggnadsstyrelsens upp-

fattning och förordar en skyndsam utredning i frågan, så att definitivt förslag kan föreläggas 1951 års riksdag. Utskottet har för sin del — med hänsyn till vad i propositionen anförts — icke funnit anledning motsätta sig ifrågavarande, av departementschefen framlagda förslag. Det bör särskilt erinras om att departementschefen icke anser det uteslutet, att härigenom besparingar kunna göras i förhållande till det ursprungliga förslaget, vilka uppväga hittills nedlagda utredningskostnader. Utskottet vill framhålla, att man vid planering av kliniken enligt den nu ifrågasatta förläggningen i varje fall icke bör överskrida de lokalutrymmen, som beräknats vid utförande enligt den av kommittén förordade placeringen.

Vad beträffar lungklinikernas byggnadsfråga, har i avseende å placeringen inom sjukhusområdet framförts olika meningar från å ena sidan kommittén, å andra sidan byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen. Departementschefen, som anslutit sig till sistnämnda myndigheters ståndpunkt, har uttalat, att — under förutsättning att vid överarbetningen av byggnadskommitténs dispositionsplan full enighet uppnås om den sålunda förordade placeringen av klinikerna — det bör ankomma på kommittén att fortsätta utredningsarbetet, så att detaljerat förslag kan föreläggas 1951 års riksdag. Vad departementschefen sålunda anført ger icke utskottet anledning till annat uttalande än att intimt samråd mellan nyssnämnda kommitté, byggnadsstyrelsen och övriga berörda myndigheter bör eftersträvas.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag om uppförande av ytterligare elevbostäder vid sjukhuset.

Mot det beräknade medelsbehovet för nästkommande budgetår, innefattande merkostnader för köksanläggningen, utredningskostnader och kostnader för elevbostäder ävensom en besparing å det för hudkliniken anvisade beloppet, har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 571 000 kronor.

2:o) **Karolinska sjukhuset: Utrustning.** Kungl. Maj:t har (s. 15—17) föreslagit riksdagen att till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 591 000 kronor.

I enlighet med beslut av 1943 års riksdag (prop. nr 151 och skr. nr 280) utbygges karolinska sjukhuset f. n. med en barnklinik om 219 vårdplatser. De egentliga byggnadsarbetena beräknas i huvudsak vara färdiga vid utgången av år 1950, varefter kliniken beräknas kunna utrustas under första

halvåret 1951 och tagas i bruk den 1 juli samma år. Kostnaderna för utrustningen skola bestridas av staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt ett mellan parterna ingånget avtal, innebärande bl. a. att staden och länet skola bidra med 75 procent av kostnaderna för de platser, som staden och länet skola disponera (127 resp. 28).

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 hemställde direktionen för karolinska sjukhuset om ett anslag av 800 000 kronor för att utrustningsarbetet skulle kunna påbörjas. Återstoden skulle icke behöva anvisas förrän senare, sedan direktionen verkställt en överarbetning av utrustningsförslaget, vilken vore erforderlig bl. a. med hänsyn till förändringarna i prisläget. Riksdagen anvisade sedermera ett delanslag om 500 000 kronor för budgetåret 1948/49 i avvaktan på direktionens överarbetning av förslaget i samråd med centrala sjukvårdsberedningen (prop. nr 203/1948, riksd. skr. nr 327).

Enligt ett i december 1944 framlagt detaljerat utrustningsförslag beräknades kostnaderna till 1 474 000 kronor. Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande ansåg emellertid, att kostnaderna kunde begränsas till 1 255 000 kronor genom viss reducering av programmet. Departementschefen har under erinran härom framhållit, att karolinska sjukhusets direktion med hänsyn till de ändringar i prisläget, som därefter uppkommit, företagit en överarbetning av förslaget, varvid kostnaderna beräknats stiga till 2 231 000 kronor. Direktionen har därvid utgått från beloppet 1 474 000 kronor. Statens andel av kostnaderna har nu beräknats till 1 050 000 kronor. Då för budgetåret 1948/49 anvisats 500 000 kronor skulle det erforderliga anslaget utgöra 550 000 kronor. Då centrala sjukvårdsberedningens detaljgranskning av utrustningsförslaget ännu ej vore avslutad, och därmed ej heller det samråd, som förutsatts skola äga rum mellan beredningen och sjukhusdirektionen, fullgjorts, avsågs direktionen efter avslutat samråd skola inkomma med detaljerad uppgift om erforderligt anslag. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att därefter fatta beslut angående utrustningsanslagets storlek inom ramen för det äskade beloppet, 550 000 kronor.

För anskaffning av möbler och andra behövliga utrustningspersedlar till planerad tillbyggnad till det befintliga bostadshuset för sjukvårdselever har beräknats 87 000 kronor. Då tillbyggnaden är behövlig för beredande av bostäder åt sjukvårdselever vid den pediatrika kliniken, anses kostnaden för tillbyggnadens utrustning böra fördelas mellan staten samt Stockholms stad och län enligt de grunder, som angivas i avtalet om samarbete för nämnda kliniks uppförande och drift. I enlighet därmed har av nämnda kostnad ett belopp av i avrundat tal 41 000 kronor beräknats ankomma på statsverket. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan förslaget granskats av centrala sjukvårdsberedningen, bestämma det belopp, som må tagas i anspråk av anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle sålunda utgöra 591 000 kronor.

Utskottet.

Såsom framgår av den nyss lämnade redogörelsen, ansåg kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande utrustningskostnaderna för barnkliniken enligt de år 1944 rådande prisförhållandena kunna begränsas från ursprungligen beräknade 1 474 000 kronor till 1 255 000 kronor. Minskningen, 219 000 kronor, kunde åstadkommas genom reducering av anskaffningsprogrammet. Direktionens för karolinska sjukhuset gjorda beräkningar av kostnaderna enligt nuvarande prisläge synas vara grundade på det tidigare till 1 474 000 kronor uppgående anskaffningsprogrammet. Departementschefens anslagsäskande ansluter sig till direktionens förslag. Enligt vad utskottet inhämtat har centrala sjukvårdsberedningen vid granskning av utrustningsprogrammet föreslagit betydande nedskärningar av kostnaderna. Sammanlagt uppgå dessa reduceringar enligt en den 27 april 1950 daterad promemoria till ca 485 000 kronor.

Enligt utskottets mening bör med hänsyn till vad ovan anförts en avsevärd minskning av ifrågavarande utrustningskostnader vara möjlig i förhållande till de beräkningar, som legat till grund för Kungl. Maj:ts anslagsäskande. Under alla förhållanden torde man icke behöva utgå från ett vidlyftigare program än det av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande förordade, vilket enligt 1944 års prisläge beräknats till 1 255 000 kronor. Utskottet förordar därför, att vid beräkningen av det för nästkommande budgetår erforderliga anslaget totalkostnaderna reduceras med 219 000 kronor från 2 231 000 kronor till 2 012 000 kronor. Den på staten belöpande andelen skulle då uppgå till ca 945 000 kronor och anslagsbehovet för nästkommande budgetår till 445 000 kronor mot av departementschefen föreslagna 550 000 kronor. Med hänsyn till de av centrala sjukvårdsberedningen gjorda erinringarna bör det ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva möjligheterna att ytterligare nedbringa kostnaderna.

Förslaget beträffande utrustning av elevhemmet, vilket medför en kostnad för staten om 41 000 kronor, kan utskottet tillstyrka.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 486 000 kronor.

3:o) **Anslag till Norrtulls sjukhus m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 18—31) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 mars 1950 förordade ändrade grunder för samarbetet med Stockholms stad rörande driften av Norrtulls

barnsjukhus, dels ock för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till Avlöning av vissa läkare vid Norrtulls barnsjukhus 128 000 kronor och till Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus 60 000 kronor.

Av karolinska institutets båda pediatrika kliniker är den ena förlagd till det av Stockholms stad ägda Norrtulls sjukhus, den andra till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn. Vid karolinska sjukhuset uppföres f. n. en ny barnklinik. Då denna beräknas stå färdig år 1951, anses frågan om förläggningen av den andra kliniken böra prövas av 1951 års riksdag. Intill dess att den nya kliniken kan tagas i bruk, anses klinikerna vid Norrtulls barnsjukhus och Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt alltfjämt böra användas.

Norrtulls sjukhus har upplåtits för undervisning genom ett med Stockholms stads hälsovårdsnämnd träffat avtal, vilket avtal utlöper redan den 1 juli 1950. Det har därför varit nödvändigt att upptaga förhandlingar med Stockholms stads myndigheter angående förlängning av avtalets giltighetstid. Kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. har numera framlagt förslag till nytt avtal mellan staten och staden, m. m.

Avtalsförslaget ansluter sig i sina huvuddrag till det s. k. sabbatsbergsavtalet, vilket år 1948 träffades mellan staten och Stockholms stad och som reglerar villkoren för sabbatsbergssjukhusets upplåtande till medicinsk undervisning för karolinska institutets räkning. Huvudprinciperna i avtalsförslaget äro följande.

Överläkare, som tillika är professor, ävensom sådan personal, som utslutande anställs för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten; dock att Stockholms stad bestrider kostnaden för särskilt överläkararvode. Läkare, som icke utslutande anställas för undervisningens och forskningens behov, tillsätts, avlönas och pensioneras av staten men staden skall tillskjuta halva löne- och pensionskostnaden. Antalet underordnade läkare, till vilkas avlönande och pensionering parterna gemensamt skola bidra, skall bestämmas av parterna i samråd. Vidare skall staten årligen erlægga ett belopp, motsvarande 10 procent av barnsjukhusets driftkostnader.

Departementschefen finner det i princip riktigt, att likartade regler så långt möjligt tillämpas för samtliga sådana fall, då Stockholms stads sjukhus upplåtas till staten för undervisningsändamål. Med hänsyn härtill och då de föreslagna grunderna enligt departementschefens mening innefatta en lämplig avvägning mellan statens och kommunens intressen anser departementschefen avtalsförslaget i dessa delar böra godtagas. De punkter i avtalsförslaget, som ansluta sig till föreskrifter i nu gällande avtal, förleda ej heller någon erinran från departementschefens sida.

Någon personal, avsedd uteslutande för forskning och undervisning, har icke upptagits i kommissionens förslag. Den läkarpersonal, för vilken kostnaderna skola bestridas av staten och staden gemensamt, skall enligt förslaget utgöras av 1 överläkare vid barnpsykiatriska avdelningen, 1 röntgenläkare, 8 förste underläkare, 1 poliklinikläkare samt 1 andre underläkare. Förslaget innebär, jämfört med nuvarande avtal, att två förste underläkare tillkomma samt att en extra läkartjänst vid barnpsykiatriska avdelningen ändras till en överläkartjänst. Då den ena underläkartjänsten anses vara nödvändig för det fortsatta arbetet på de allmänna vårdavdelningarna, tillstyrker departementschefen, att tjänsten inrättas. Vad angår den andra underläkartjänsten, vilken skall knytas till den barnpsykiatriska avdelningen, samt överläkartjänsten vid denna avdelning ha de förhandlingsdelegerade understrukit betydelsen av att den psykiska barn- och ungdomsvården tillgodoses samt att undervisning och forskning bedrivs i detta ämne. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande tjänster anses bli erforderliga jämväl vid den nya barnkliniken vid karolinska sjukhuset biträder departementschefen de förhandlingsdelegerades förslag i denna del. Departementschefen förutsätter därvid i likhet med Stockholms stadskollegium, att läkarna vid sjukhuset tills vidare deltaga i verksamheten vid barnsjukhusets poliklinik och rådgivningsbyrå i samma omfattning som hittills.

Med hänsyn till att staden på grund av det nu gällande avtalets mindre tillfredsställande utformning och tillämpning under en följd av år ensam bestridit vissa läkarkostnader vid sjukhuset anser departementschefen sig icke kunna avvisa förhandlingskommissionens förslag, att staten fr. o. m. den 1 januari 1950 bidrager med halva lönekostnaden för två extra läkartjänster.

Av de sakkunniga framlagt förslag i fråga om lönegradsplacering och arvoden för läkarpersonalen (s. 23) har ej föranlett erinran från departementschefens sida.

I fråga om sättet för bestridande av läkarkostnaderna har departementschefen erinrat, att i budgethänseende åtskillnad gjorts mellan de kostnader, som hänföra sig till undervisning och forskning, och sådana som hänföra sig till sjukvården. De förra bestridas av karolinska institutets anslag, de senare däremot med de särskilda anslagsmedel, som anvisas för ändamålet. Sedan den centrala handläggningen av ärendena angående undervisnings-sjukhusen överflyttats från ecklesiastikdepartementet till inrikesdepartementet, anses de särskilda anslagsmedlen böra utgå ur anslag under elfte huvudtiteln. I konsekvens härmed och med utgångspunkt från det nu framlagda förhandlingsresultatet angående personalbehovet för nästa budgetår har departementschefen efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet ansett sig böra förordna, att de läkarbefattningar, om vilka nu är fråga, avlönas med medel från elfte huvudtiteln. Under elfte huvud-

titeln föreslås skola uppföras ett särskilt anslag för avlöande av denna läkarpersonal. I samband härmed förutsättes från institutets personalplan skola avföras två läkare, vilka tillhöra läkarpersonalen vid Norrtulls sjukhus. Professorn förutsättes även i fortsättningen skola avlönas av medel från åttonde huvudtiteln.

De för karolinska sjukhuset meddelade bestämmelserna om anställningsvillkor anses böra göras tillämpliga även på läkarna vid Norrtulls sjukhus. I konsekvens härmed anses det också vara lämpligt, att direktionen för karolinska sjukhuset tilldelas befogenheten att förordna dessa läkare och genom karolinska sjukhusets intendentsexpedition ombesörja utbetalning av lönerna på motsvarande sätt som nu gäller i fråga om läkarna vid karolinska sjukhuset.

Statsverkets andel i avlöningskostnaderna har för nästa budgetår beräknats till 115 568 kronor, vartill kommer det retroaktiva statsbidraget till två extra läkartjänster å 12 283 kronor. Sammanlagt skulle sålunda erfordras 127 851 kronor eller avrundat 128 000 kronor.

I fråga om statens bidrag till driftkostnaderna vid barnsjukhuset innehåller avtalet ingen bestämmelse om vid vilken tidpunkt staten skall inbetala driftbidraget. En lämplig ordning anses dock vara, att detta sker, då de verkliga årliga driftkostnaderna kunna fastställas, alltså efter ett räkenskapsårs utgång. I Stockholms stads förvaltning tillämpas ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår. Departementschefen förordar därför, att nu endast upptages ett anslag motsvarande statens andel i den beräknade driftkostnaden under senare halvåret 1950. Stadens sjukhusdirektion förutsättes efter nu löpande kalenderårs utgång skola inkomma med uppgift om storleken av det erforderliga driftbidraget.

Förhandlingskommissionen har beräknat statens andel i driftkostnaderna för nästa budgetår till 120 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån föreslås för den nu avsedda tiden skola upptagas ett anslag å 60 000 kronor. För ändamålet föreslås skola uppföras ett förslagsanslag till Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus.

I samband med upptagande av de nu angivna anslagen förutsättes det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslaget till Bidrag till pediatrisk klinik och poliklinik i Stockholm skola utgå.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 mars 1950 förordade ändrade grunder för samarbetet med Stockholms stad rörande driften av Norrtulls barnsjukhus;

b) till *Avlöning av vissa läkare vid Norrtulls barnsjukhus*

för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 128 000 kronor;

c) till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

4:o) **Bidrag till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 31—41) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 mars 1950 förordade grunder för fördelning av driftkostnaderna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, dels ock till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 84 000 kronor.

Till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn har sedan lång tid tillbaka den ena av karolinska institutets pediatrika kliniker varit förlagd. Härför har staten lämnat ekonomiskt stöd av växlande storlek enligt uppgörelser, som träffats mellan anstaltens styrelse och karolinska institutets lärarkollegium. Efter framställning från Stockholms stadskollegium, Stockholms läns landstings förvaltningsutskott och vårdanstaltens styrelse har kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. på Kungl. Maj:ts vägnar förhandlat om den framtida fördelningen av anstaltens driftkostnader.

Kommissionen har sedermera framlagt förslag till avtal mellan staten, Stockholms stad, Stockholms län och vårdanstalten innebärande, att statsverket ikläder sig ökade ekonomiska förpliktelser gentemot vårdanstalten. Enligt förslaget skall sålunda i princip ingen rubbning ske i fråga om de statsanslag — huvudsakligen bidrag till vissa avlöningskostnader — som f. n. utgå med anledning av undervisningens förläggning till vårdanstalten. Härutöver skall staten bestrida vårddagskostnaderna för vård av s. k. rikspatienter, i den mån intagning på den medicinska eller kirurgiska vårdavdelningen sker för att tillgodose den vid kliniken bedrivna undervisningen och forskningen. Den på statsverket fallande delen av kostnaderna bestäms på så sätt, att, sedan från de totala kostnaderna för vårdanstaltens drift dragits de från karolinska institutets stat utgående bidragen samt vissa inkomster, den därefter uppkomna restkostnaden fördelas på antalet vård dagar för hela vårdanstalten. Därvid påföres staten vad som belöper å antalet vårddagar för patienter, tillhörande andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och län, dock med avdrag av 3 procent, motsvarande kostnaden för sådana patienter från andra sjukvårdsområden, som staden och länet normalt beräknas mottaga å av dem själva drivna sjukhus. Återstående restkostnad påföres Stockholms stad och län i relation till antalet vård-

dagar för stadens resp. länets sjuka. Parterna ha rätt att tillgodoräkna sig av patienterna erlagda legosängsavgifter samt eventuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar. Därvid skall det belopp, staten äger att räkna sig tillgodo för rikspatienter, reduceras med 3 procent och det sålunda avdragna beloppet gottgöras staden och länet i förhållande till antalet vård-dagar.

Avtalets giltighetstid är enligt förslaget begränsat intill dess den nya barn-kliniken vid karolinska sjukhuset står färdig, dock längst intill den 1 juli 1952. Trots den korta avtalstiden anses staten icke böra undandraga sig att i ökad utsträckning deltaga i kostnaderna för vårdanstaltens drift. Stats-verket har en följd av år på förmånliga villkor kunnat utnyttja vårdanstal-ten för medicinsk undervisning. De anspråk, som nu uppställas av övriga avtalsparter, vilka tidigare i betydande utsträckning lämnat bidrag till driftkostnaderna, anses därför icke böra avvisas. Departementschefen an-sluter sig sålunda till huvudprinciperna i avtalsförslaget.

Stockholms stadskollegium har föreslagit stadsfullmäktige att godkänna avtalet under förutsättning att till avtalet fogas en bestämmelse av sådan innebörd, att den i § 3 i avtalsförslaget omförmälda slutliga restkostnaden bestrides av staden resp. Stockholms läns landsting med högst det belopp per vård dag, som motsvarar den genomsnittliga vårdkostnaden per vård- dag — efter avdrag av samtliga inkomster utom legosängsavgifter och even- tuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar — vid stadens egna barn- sjukhus under motsvarande tid. Denna tilläggsbestämmelse, som torde ha föreslagits i syfte att undvika att Stockholms stad enligt bestämmelserna i § 2 sjukhuslagen bleve huvudman för sjukhuset under den begränsade av- talstid, varom nu är fråga, anses icke kunna medföra ökade förpliktelser av något slag för statsverkets del. Stadskollegiets ändringsförslag föranleder därför ingen erinran från departementschefens sida.

Avtalsförslagets bestämmelser i övrigt, vilka till en del motsvaras av gäl- lande överenskommelse mellan vårdanstalten och karolinska institutets lä- rarkollegium, tillstyrkes av departementschefen.

Beträffande sättet för driftbidragets utbetalande till vårdanstalten inne- bär avtalsförslaget, att utbetalning skall ske i den ordning, som Kungl. Maj:t, resp. staden och länet bestämma. Kommissionen har erinrat om att vårdanstalten liksom Stockholms stad tillämpar ett med kalenderåret sam- manfallande räkenskapsår. Med hänsyn härtill anses det vara lämpligt att nu endast upptaga ett anslag motsvarande statens andel i den beräknade driftkostnaden under senare halvåret 1950. Vårdanstaltens styrelse avses efter nu löpande kalenderårs utgång skola inkomma med uppgift om stor- leken av det erforderliga driftbidraget. Förhandlingskommissionen har be- räknat statens andel i driftkostnaderna för nästa budgetår till omkring 167 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån föreslås för den nu avsedda tiden skola upptagas ett anslag å 84 000 kronor. För ändamålet föreslås

skola uppföras ett förslagsanslag till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 mars 1950 förordade grunder för fördelning av driftkostnaderna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn;

b) till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 84 000 kronor.

5:o) **Anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** Kungl. Maj:t har (s. 41 och 42) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala under elfte huvudtiteln för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 9 300 kronor.

Transformatorstationen avses betjäna ej blott den kirurgiska kliniken utan även andra byggnader, bl. a. röntgentillbyggnaden. Kostnaderna för byggnadsföretaget, vilka beräknats till 26 600 kronor, föreslås skola bestridas från ett särskilt anslag till Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Då tidigare anvisats 8 000 kronor till transformator för röntgenavdelningen, utgör det nu erforderliga beloppet 18 600 kronor, varav ena hälften förutsättes skola bestridas av landstinget och den andra av statsverket. Statens andel uppgår alltså till 9 300 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 9 300 kronor.

Stockholm den 19 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 176.